

Komentar in karta: 2/5 SLA V707.01 'duri'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'odprtina v zidu, steni, ki omogoča dostop v notranjost česa' se v nekaterih narečjih uporablja le izraz *duri*, knj. *dúri* (*ū*) (v SSKJ z oznako star.). Na vzhodu prevladuje leksem *dveri* oz. *dvera* (v SSKJ *dvér* (*ě*) z oznako star.).

V mnogih narečjih izraza *duri* ne poznajo ali ni v rabi, spet drugod (na primer krajevni govori v koroški narečni skupini) ne poznajo leksema *vrata*. V T170 piše, da se leksem *dur* rabi le v zvezah za *dđuram*, za *dđugr*, v T164 je ob leksemu *dure* zapisan kvalifikator redko, v T278 pa ob leksemu *duri* piše zastarelo.

Ponekod se ti leksemi tudi pomensko razlikujejo: npr. v T001 in T002 so *duri* 'vrata pri hiši', *vrata* pa so 'vrata v skednju', v T003 in T004 so *duri* 'vrata pri hiši', *vrata* oz. *vrata* pa so 'vrata v skednju' in 'dvojna vrata', prav tako so v T006, T007 in T011 *duri* 'vrata pri hiši', medtem ko so *vrata* 'vrata v skednju'. Drugod se za notranja in zunanja vrata uporablja isti leksem, npr. *dure* v T025.

Za nekatere točke so zapisane tudi podpomenke, npr. leksemi za pomen 'notranja vrata' ali 'zunanja vrata', na primer: (*ta*) *zadnje dur* v T202, T208 in *ta male dur* v T176 za 'zadnja vrata', *velike dveri* v T370 ali *zvenajšnje dveri* v T372 in *zunajšnje dvere* v T383 za 'glavna vrata'.

2. Morfološka analiza

dur- < **dur-i*, **dur-ě*, **dur-a* ← **dv̥r-b*, mn. **dv̥r-i* 'vrata' (slov. *duri* je verjetno nastalo iz *dóuri*, to pa po premetu iz *dveri*); množina (morda starejša dvojina, verjetneje pa kolektiv) je pri besedah, ki pomenijo 'vrata', pogosta, ker so bila vrata navadno dvokrilna

(***ta*) zadnje *dur-*** < *(*ta*) *zad-bń-ě-j-ě dur-i*, *dur-ě* ← (**ta*/**t̥*/**tě*/**tě* 'ta') + **zad-bń-b* 'zadnji' + **dv̥r-b* 'vrata'

ta male dur- < **ta mal-y-j-ě dur-i*, *dur-ě* ← **ta*/**t̥*/**tě*/**tě* 'ta' + **mal-b* 'majhen' + **dv̥r-b* 'vrata'

durice < **dur-ic-ě*

dver- < **dv̥r-i*, **dv̥r-ě*, **dv̥r-a* ← **dv̥r-b*, mn. **dv̥r-i* 'vrata'

velike dveri < **vel-ik-y-j-ě dv̥r-i* ← **vel-ik-b* 'velik' + **dv̥r-i*

zunajšnje dver- < **j̥bz-v̥n-a-j-bš-bń-ě(j-ě) dv̥r-* ← **j̥bz-v̥n-a-j-bš-bń-b-j-b* (← **j̥bz-v̥n-a-j-b* 'zunaj') + **dv̥r-i*, **dv̥r-ě* (U ≥ *ve* v T372)

dverica < **dv̥r-ic-a* ← **dv̥r-b* 'vrata'

3. Posebnosti kartiranja

Karta je obstojška; kjer je namesto leksema *dur-* oz *dver-* zapisan leksem *vrata* oz. *vrate*, je ta leksem kartiran s simbolom za »ni izraza«.

Kot enkratnica z *dur-* je kartiran leksem *durice* v T042.

Kot enkratni besedni zvezi z *dver-* sta kartirana leksema *velike dveri* v T370 in *zunajšnje dvere* v T372 in T383.

Kot enkratni besedni zvezi z *dur-* sta kartirana leksema *(ta) zadnje dur* v T202 in T208 ter *ta male dur* v T176.

Kot tretji odgovor v posamezni točki je z znakom za komentar kartiran leksem *dverica* v T372.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V134.01 *vrata* (2/4); OLA: 941, 962; ALE: 402; SDLA-SI: V506b *vhodna vrata* (SDLA-SI II); ALI: 350 *notranja vrata*, 304 *glavna vrata na cesto*; ASLEF: 4383; HJA: 648; ÚMNyA: /

6. Etnološka osvetlitev

Glej V134.01 *vrata*.

7. Skica

